

Media's Role in Increasing Crime Rates: A Pathological Approach

Hamze Karami Naghibi^{*}, Behzad Razavi Fard^{}**

Hassanali Moazen Zadegan^{*}**

Abstract

This study explores the impact of traditional and modern media on the increasing crime rates, with an emphasis on the cultural criminology approach. The primary question is how media influences criminal activities—whether its effects are predominantly negative or if media can also play a role in crime prevention. The central hypothesis suggests that media, by amplifying crime news, normalizing deviant behaviors, and creating misleading role models, contributes to crime escalation. Utilizing a descriptive-analytical method, the research relies on library resources and online data. Findings indicate that media influences societal behavior through mechanisms like crime normalization, violence promotion, imitation, and even criminal idolization. The study also highlights theories such as moral panic, broken windows, and social control to substantiate the direct and indirect roles of media in escalating crime. Moreover, the research underscores the potential for media to play a preventive role by promoting education and cultural awareness. The findings underscore the necessity of revising media policies to mitigate negative effects and leverage media's preventive capacities.

^{*} PhD Candidate, Department of Criminal Law, Criminal law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Dubai, United Arab Emirates, hamzekarami1351@gmail.com

^{**} Associate Professor, Department of Criminal Law, Criminal Law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (Corresponding Author), Bzoudlaw.110@gmail.com

^{***} Professor, Department of Criminal Law, Criminal Law, Emirates Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran, moazenadegan@gmail.com

Date received: 19/12/2024, Date of acceptance: 21/01/2025

Keywords: Cultural Criminology, Media and Crime, Media's Impact on Crime, Media's Role in Crime Escalation.

Introduction

Modern media has transformed the way societies communicate and interact. With the integration of digital platforms into daily life, media's influence on behaviors, particularly criminal tendencies, has grown. Cultural criminology examines this influence by linking media content to the normalization of deviance and the escalation of crimes. Media, whether traditional or digital, has the power to mold societal norms and values, either fostering harmony or exacerbating discontent. The research focuses on media's dual role in crime escalation and prevention, with a case study of its impact in Iran.

Methods and Materials

A descriptive-analytical approach was adopted, utilizing qualitative data from library resources and online content. The study's framework rests on cultural criminology theories, including moral panic, broken windows, and social control, to assess how media contributes to or mitigates crime rates. Data were critically analyzed to explore mechanisms like normalization of crime, glorification of criminal acts, and imitation facilitated by media portrayals.

Discussion & Result

Media as a Catalyst for Crime Normalization

Media's frequent and detailed reporting of crimes inadvertently normalizes deviance. This phenomenon diminishes the perceived severity of certain crimes, making them more acceptable in societal consciousness. For example, repetitive coverage of theft or violent crimes might desensitize audiences, fostering a sense of inevitability or acceptability.

Imitation and Crime Propagation

The study finds strong evidence of media serving as a conduit for imitative behaviors. Graphic depictions of crimes, criminal methodologies, or even glorification of criminals can inspire viewers to replicate such actions, particularly among impressionable demographics like children and adolescents.

Idolization of Criminals

The portrayal of criminals as charismatic or successful individuals in media narratives often turns them into inadvertent role models. Films and TV shows depicting lavish lifestyles of criminals can motivate individuals to pursue similar paths for fame or fortune.

Positive Roles of Media in Crime Prevention

Despite its potential drawbacks, media also has a powerful preventive capacity. Public awareness campaigns, educational programs, and cultural initiatives can counteract crime-inducing narratives. Promoting empathy, civic responsibility, and the consequences of crime through documentaries and news stories can deter criminal behaviors.

Conclusion

The study underscores the duality of media's role in influencing crime. While it often serves as a catalyst for criminal behaviors by normalizing deviance, promoting imitation, and idolizing criminals, media also holds significant potential as a preventive tool. Strategic utilization of media to educate, inform, and culturally enrich societies can significantly mitigate crime rates. The findings emphasize the need for comprehensive media policies to balance its dual roles.

Bibliography

- Abbas Zadeh, (2012), The role of mass media on children and teenagers' delinquency, Master's thesis, Payam Noor Karaj University. [In Persian]
- Abdulrahmani, Reza; Iyargar, Hossein, (2017), The effect of mass media on the occurrence and spread of individual conflicts, Danesh Tazami magazine, No. 73. [In Persian]
- Abedi Tehrani, Tahereh; Afshari, Fatemeh, (2013), Pathology of visual media in the occurrence of violence in societies, Shahr Danesh Journal of Criminal Law and Criminology Research, Number 1. [In Persian]
- Crotty, D.,; and Hoynes, W. (2013). Media and Society, Industries, Images and Audiences, Imam Sadegh University Publishing.
- Farajiha, Mohammad; Moghdisi, Mohammadbaqir, (2013), Characteristics of populist criminal policies, a comparative study, comparative law studies publication, number 2. [In Persian]
- Firouzbakht, Mehrdad; (2001), Social Construction of Crime and Media Violence as a Cause, Research and Analysis Journal, Year 8, Number 26. [In Persian]
- Gassen, R. (2015). Theoretical Criminology, translated by Mahdi Kaynia, Tehran, Majid Publishing House.

- Giddens, A. (2007). *Sociology*, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran, Ney Publishing. [In Persian]
- Hawang, E.E. (2006). A multilevel test of fear of crime: the effect of social condition, perceived community policing activities and perceived risk of victimization in a megapolis. ph. d dissertation, school of criminal justice, Michigan state university.
- Hayward, K. (2012). *Five Spaces of Cultural Criminology*, University Press on behalf of Crime and Justice Studies(ISTD), London, UK.
- Hinkle, J. C. (2005). The impact of disorder on fear of crime: a test of first link of broken windows. Department of criminology and criminal justice. Maryland university.
- Jahanbin, Dariush; (2004), The role of the media in social security control, *Judiciary Law Journal*, No. 43. [In Persian]
- Javid, Noormohammed ; Sharafatipour, Jafar, (2006), Investigation of the publication of violent news in the press and its effect on the feeling of insecurity, *Journal of Social Security Studies*, No. 67. [In Persian]
- Karimi, Youssef; (1995), *Socialization of Adolescents*, No. 100. [In Persian]
- Karimi, Youssef; (1996), *Desocialization of teenagers, a discussion in the social psychology of mass media*, *Tarbiat Journal*, No. 100. [In Persian]
- McNair, B. (1998). *The Sociology of Journalism*, London, Arnold.
- Merton, R.K. (1998). Social Structure and Anomie, *American Sociological Review*, 3.
- Mirbazal, Seyedah Sara; (2015), Theoretical investigation of imitation crimes with an emphasis on the role of the media, master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- Moazzami, Shahla; (2013), *Delinquency of Children and Adolescents*, Tehran, Dadgostar Publishing House. [In Persian]
- Moghdisi, Mohammad Baqir; (2011), Criminal populism and its effects in Iran's criminal policy, Master's thesis, Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Rome, D. (2004). *Black Demons: The Media Depiction of the African American Male Criminal Stereotype Crime*, Media and Popular Culture, Greenwood Publicashing Group, United States.
- Salahi, Javid; (2009) *Delinquency of children and adolescents*, Tehran, Mizan Publishing House. [In Persian]
- Salimi, Ali; Davari, Mohammad, (2009), *Sociology of crooked*, Tehran, Publishing House and University Research Institute. [In Persian]
- Serot, M. (2002). Social construction of crime and media violence as a cause, *Research and Measurement Journal*, No. 26.
- Seyedzadeh Sani, Seyed Mehdi; (2011), Reflection of criminal justice in mass media, criteria and works, PhD thesis of Shahed Beheshti University. [In Persian]
- Sharf, S. (2009). *Feminist Criminology*, In Miller, J.M, 21 Century Criminology, Volume 1, Sage Publication, London, UK.

169 Abstract

Stevenson, N. (1995). *Understanding Media Culture: Social Theory and Mass communication*, London, Sage.

Williams, F. (2009). *Theories of criminology*, translated by Hamidreza Malek Mohammadi, Tehran, Mizan publishing house.

Zakai, Mohammad Saeed; Hasani, Mohammad Hossein; (2015), *Typology of social media users, social and cultural strategy publication*, Tehran. [In Persian]

Zakai, Mohammad Saeed; and Hamedani, Mateen, (2015), *Korean Wave in Iran: Motives and Effects of Iqbal's Popular Culture in Iran*, *New Media Studies Journal*, No. 3. [In Persian]

آسیب‌شناسی نقش رسانه‌ها در افزایش نرخ جرائم در جامعه با تأکید بر رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی

حمزه کرمی نقیبی*

بهزاد رضوی فرد**، حسنعلی مودن زادگان***

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی نقش رسانه‌های سنتی و مدرن در افزایش نرخ جرائم، با تأکید بر رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی انجام شده است. سؤال اصلی تحقیق این است که رسانه‌ها چگونه می‌توانند بر وقوع جرائم تأثیر بگذارند و آیا این تأثیر بیشتر به جنبه‌های منفی محدود می‌شود یا امکان استفاده از رسانه‌ها برای پیشگیری از جرم نیز وجود دارد؟ فرضیه اصلی تحقیق بیان می‌دارد که رسانه‌ها، به‌ویژه با انعکاس اخبار جرائم، عادی‌سازی رفتارهای ناهنجار، و ایجاد الگوهای نادرست، می‌توانند موجب افزایش جرائم شوند. روش تحقیق توصیفی-تحلیلی است که با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و داده‌های موجود در فضای مجازی انجام شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که رسانه‌ها از طریق فرآیندهایی مانند عادی‌سازی جرائم، گسترش خشونت، تقلید و یادگیری، و حتی قهرمان‌سازی از مجرمان، بر رفتارهای اجتماعی تأثیر می‌گذارند. همچنین، نظریه‌هایی مانند ترس اخلاقی، پنجره‌های شکسته، و کنترل اجتماعی، نقش رسانه‌ها را در افزایش جرم به‌طور مستقیم و غیرمستقیم تأیید می‌کنند. با این حال، پژوهش نشان می‌دهد که رسانه‌ها می‌توانند از طریق

* دانشجوی دکتری، گروه حقوق کیفری، حقوق کیفری، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، دبی، امارات متحده عربی، hamzekarami1351@gmail.com

** دانشیار گروه حقوق کیفری، حقوق کیفری، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (نویسنده مسئول)، Bzoudlaw.110@gmail.com

*** استاد گروه حقوق کیفری، حقوق کیفری، واحد امارات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، moazenadegan@gmail.com

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۹، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۱۱/۰۲

آموزش، فرهنگ‌سازی، و آگاهی‌بخشی، نقشی پیشگیرانه نیز ایفا کنند. این نتایج ضرورت بازنگری در سیاست‌های رسانه‌ای و تدوین برنامه‌های هدفمند برای کاهش تأثیرات منفی و بهره‌گیری از ظرفیت‌های پیشگیرانه رسانه‌ها را برجسته می‌سازد.

کلیدواژه‌ها: جرم‌شناسی فرهنگی، رسانه و جرم، تأثیر رسانه‌ها در ارتکاب جرم، نقش رسانه‌ها در افزایش جرم.

۱. مقدمه

رویکردهای پست مدرن بر این باورند که رسانه ابزاری برای تسلط و قدرت گرفتن یک طبقه اجتماعی بر طبقه دیگر بوده و معتقد است که جرائم می‌تواند توسط رسانه‌ها به سرگرمی و کالا تبدیل شود. مطابق بررسی‌ها امروزه رسانه‌ها و کارکرد آن از نظر تأثیرگذاری بر مردم، بیماری همه گیر، اضافه شدن فضای مجازی به حجم رسانه‌ها در گذشته تغییر کرده است، پرداختن به تأثیر رسانه‌ها در ارتکاب جرم و جنایت مهم و ضروری است. چرا که برخلاف گذشته امروزه افراد در هر سنی و در هر موقعیت اجتماعی و جغرافیایی از طریق اینترنت و شبکه‌های مجازی با محیط اطراف خود در ارتباط هستند و در صورت وجود تأثیرات منفی و تشویق و تحریک به جرم در این رسانه یا اساساً مشکلات ناشی از این رسانه‌ها که بر میزان جرم و جنایت تأثیر دارند، اگر جرم‌شناسی یعنی علت یابی و ارائه راه حل بررسی نشود، ممکن است مخاطبان زیادی را درگیر مسائل کیفری کند، بنابراین این موضوع چالشی برای همه جوامع است و نیاز به مطالعه و بررسی دارد. فلذا دغدغه و مشکل اصلی این پژوهش، یافتن ارتباط و تأثیر رسانه‌ها بر ارتکاب جرم از منظر جرم‌شناسی فرهنگی است که باید در چند حوزه مورد بررسی قرار گیرد و پرسش‌ها و چالش‌های آن نیز در همین راستا شکل گرفته است.

در جامعه ایران بسیاری از آسیب‌های فرهنگی وجود دارد که افراد را به سمت ارتکاب ناهنجاری سوق می‌دهد. از طرف دیگر با درک این مطلب که فرهنگ هدایت‌گر رفتار آدمی است، می‌توان فرهنگ‌های ارزشی یا سازنده را به منظور پیشگیری و جلوگیری از جرم و انحراف در جامعه ایجاد کرد. اگر زمان و مسیر ایجاد و تولید فرهنگ طولانی باشد می‌تواند فرض تغییر فرهنگ‌های جرم‌زا را در نظر گرفت و به تغییر فرهنگ‌های جرم‌زا به عنوان مسیری اجرایی‌تر به منظور نیل به هدف پیشگیری نظر داشت. نظریات بسیاری در جرم‌شناسی و جامعه‌شناسی در مورد راهکارهای فرهنگی پیشگیری از جرم وجود دارد،

برخی ناظر بر فرد است و برخی دیگر ناظر بر جامعه. الگوی کنترل درونی، امر به معروف و نهی از منکر، احساس امنیت، الگوی کنترل اجتماعی و بسیاری از نظریات دیگر دارای راهکارهای فرهنگی پیشگیری‌کننده از جرم هستند. همچنین با شناخت آسیب‌های فرهنگی جامعه‌ی ایران نظیر نداشتن برنامه‌ی فرهنگی جامع، عدم مدیریت، عدم تبادل فرهنگی، تأخر فرهنگی، عدم آموزش صحیح فرهنگی از دوران کودکی در آموزش و پرورش، راهکارهای ترمیم این آسیب‌ها را ارائه داد تا با اعتلای فرهنگی جامعه بتوان راههای پیشگیری از جرم را به طور تخصصی و علمی مطرح نمود و با ارائه‌ی آن به نهادهای مسئول از فرهنگ به عنوان مهم‌ترین خصیصه‌ی اجتماعی در کنترل بزهکاری‌ها و کج رفتاری‌ها بهره گرفت. پژوهش حاضر با استفاده از رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی به بررسی این مسئله می‌پردازد و تلاش می‌کند تا با تحلیل نظریه‌های مرتبط، ابعاد مختلف تأثیر رسانه‌ها بر جرائم را روشن سازد. این تحقیق همچنین در جست‌وجوی پاسخ به این پرسش است که آیا می‌توان از ظرفیت رسانه‌ها برای پیشگیری از وقوع جرم بهره برد و اگر چنین است، چگونه؟

۲. پیشینه تحقیق

در خصوص پیشینه تحقیق باید خاطرنشان ساخت تحقیقات زیادی در این حوزه صورت پذیرفته است لکن رساله دکتری با عنوان «رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی به عدالت کیفری جوانان» توسط فرهاد الله وردی در سال ۱۳۹۲ در دانشگاه تربیت مدرس نوشته شده است که این جرائم و ارتباط آن با خرده فرهنگ جوانان از جمله جرائم است. مسائل دشوار در نظام عدالت کیفری این پایان‌نامه بر آن است تا با اتخاذ رویکردی مبتنی بر جرم‌شناسی فرهنگی به درک جرم‌شناختی خرده فرهنگ جوانان نزدیک شود و ثانیاً سازوکارهای کنترل بزهکاری جوانان را بر اساس این درک بازخوانی کند. بررسی جرائم جوانان بر اساس آموزه‌های جرم‌شناسی فرهنگی و بررسی انتقادی و بازخوانی نظام عدالت کیفری ایران با رویکرد این پایان‌نامه منجر به شناخت دقیق و عمیق خرده فرهنگ جوانان می‌شود که هرگونه واکنش به جرائم جوانان در راستای تحقق و اثربخشی و کارایی آن اجتناب‌ناپذیر است. این یک درک همدلانه از فرهنگ جوانان و چگونگی بازنمایی و معنا بخشیدن به آن است.

کتاب دیگری در این حوزه توسط خانم رویا آسیایی با عنوان درآمدی بر جرم‌شناسی فرهنگی، تهران توسط انتشارات مجد در سال ۱۳۹۵ منتشر شده است. کتاب مذکور یکی از کتب مهم در زمینه جرم‌شناسی فرهنگی است که می‌توان به عنوان یکی از سوابق پژوهشی مطلوب به آن پرداخت. تلاش ما بر این است که از یافته‌ها و مطالب موجود در این کتاب که در مقایسه با آثار مشابه دارای نقاط قوت فراوانی است استفاده کنیم و در مواردی که مطالب آن قابل توسعه و بحث است، مطالبی را برای استفاده از ظرفیت و یافته‌های آن بیافزاییم. تحقیقات قبلی در این زمینه را یک قدم به جلو بردارید. بنابراین این کتاب به طور کلی به جرم‌شناسی فرهنگی پرداخته است و مفهوم و نوع کاربردی این جرم‌شناسی را بررسی کرده است.

در همین خصوص یک رساله دکتری توسط خانم سارا آقایی در مجله حقوق جزا و جرم‌شناسی در سال ۱۳۹۵ تحت عنوان رسانه و جرم از منظر جرم‌شناسی فرهنگی بیان کرده است. در این مقاله آمده است که جرم‌شناسی فرهنگی نقش رسانه‌های جمعی را در ایجاد هراس اخلاقی از جرم و گسترش رویکردهای مجرمانه پوپولیستی از مفاهیمی مانند کارفرمایان اخلاقی و هژمونی‌های فرهنگی و همچنین آسیب رساندن به جامعه مورد بررسی قرار داده است. نقش و تأثیر انواع رسانه‌ها در وقوع جرم از طریق مکانیسم آموزش و الگوسازی تحت تأثیر جریان سرمایه داری قرار گرفته است.

همچنین کتاب دیگری از خانم سارا آقایی با عنوان تحلیل جرم در جرم‌شناسی فرهنگی توسط انتشارات میزان در تهران در سال ۱۳۹۶ منتشر شده است. کتاب مذکور از نظر سابقه پژوهشی یکی از کتاب‌های مطلوبی است که مطالبی را در زمینه جرم‌شناسی و جرم‌شناسی فرهنگی گردآوری کرده است و از آنجایی که رویکرد تحلیلی برای این کتاب در پیش گرفته شده است، علاوه بر فضای نظری، قوانین و مفاهیم تحلیل تأثیر فرهنگ بر جرم و جنایت بر روی این منبع مورد بررسی قرار گرفت و از یافته‌های آن برای انجام پژوهش استفاده شد.

یافته‌های تحقیق: از اینکه رسانه ابزاری دو لبه است و می‌تواند اثرات منفی و مثبت داشته باشد. قابل انکار نیست، اما وجهی که از دیدگاه نگارنده مطلوب است و کمتر به آن اشاره می‌شود، اراده جدی دستگاه‌های رسانه‌ای حاکمیت در شناخت آسیب‌ها و ریشه‌های فرهنگی و بزه‌های موجود از طریق تعامل با سایر حوزه‌های اجتماعی است.

۳. نظریه‌های جرم‌شناسی مبتنی بر تأثیر رسانه‌ها در ارتکاب جرائم

برخی از نظریه‌های جرم‌شناسی از تأثیر رسانه‌ها در ارتکاب جرم حمایت می‌کنند که در ادامه به بررسی چند نمونه از این نظریه‌ها می‌پردازیم.

۱.۳. نظریه ایدئولوژی حاکم

متفکران دهه ۶۰ و ۷۰ به چگونگی شکل‌گیری «رضایت مردم» توسط نیروهای قدرتمند و ایدئولوژیک با درک جدیدی که از نوشته‌های مارکس از ساختارهای اجتماعی داشتند، توجه داشتند. بر اساس نظریه ایدئولوژی حاکم، قدرت جرم‌انگاری و جرم‌زدایی از رفتارها در اختیار اقلیت حاکم است و این طبقه طی فرآیندی که «هژمونی» نامیده می‌شود، حمایت و تأیید مردم را نسبت به سیاست‌ها و اقدامات خود جلب می‌کند. از طریق نهادهای اجتماعی مانند رسانه‌ها. گروه‌های ذی نفوذ و قدرتمند دیگر جهت ایجاد توافق عمومی در تعریف جرم و انحراف و جلب حمایت توده‌های مردم برای اقدامات سرکوبگرانه به دلیل کنترل و مهار جنایت به زور و اجبار متوسل نمی‌شوند، بلکه با استفاده از ابزارهای ارتباطی و رسانه‌ها به طور نامحسوس آنها شبکه‌هایی از مفاهیم ایدئولوژیک ایجاد می‌کنند و به تدریج آنها را وارد گفتمان رایج در جامعه می‌کنند (Stevenson, N. 1995: 120 p). از این منظر جنایت و انحراف به طور بالقوه می‌تواند علیه حاکمان مشکل ایجاد کند و تهدیدی در راستای از بین بردن اجماع ایجاد شده در این جوامع باشد. اما هژمونی حاکم بر این جوامع این اطمینان را ایجاد خواهد کرد که هرگونه تهدید علیه وضعیت موجود (اعم از جنایت، انحراف و بی‌نظمی) یک وقفه‌گذرا و موقت است.

۲.۳. نظریه کثرت‌گرایی

این نظریه در واقع به عنوان چالشی برای مدل‌های هژمونیک قدرت رسانه‌ای مطرح شد. کثرت‌گرایان بر این باورند که گرایش رسانه‌ها به بی‌توجهی، تمسخر یا بی‌اعتباری افرادی که سبک زندگی آنها با هنجارهای پذیرفته شده متفاوت و به تدریج در حال تغییر است، زیرا ذائقه مردم نسبت به گذشته عوض گردیده و در حال حاضر نفرت عمومی از محتوای پیام‌های سیاسی در حال افزایش و واکنش مردم به جرم و جنایت همیشه بسیار پیچیده‌تر از آن چیزی بوده است که تیتراهای منتخب اخبار جنایی به آن پرداخته‌اند. علاوه بر این، برخی بر این باورند که حجم و سرعت کنونی تولید اخبار تأثیر دیدگاه اقلیت حاکم

بر نحوه انعکاس این اخبار را کاهش داده و مسئولیت پاسخگویی و مسئولیت دولت ها را در قبال رأی دهندگان خود تضمین می کند (McNair. B. 1998, p. 94).

۳.۳ نظریه فشار و ناهنجاری

تعبیر مرتون از «ناهنجاری» شکاف بین اهداف و ارزش های فرهنگی و ابزارهای مشروع و قانونی موجود برای دستیابی به این اهداف را آشکار می کند (Merton, R.K. 1998, p 69). رسانه های جمعی و به ویژه صنعت تبلیغات فشار زیادی را بر افرادی وارد می کند که ابزارهای بسیار محدودی برای رسیدن به موفقیت از طریق مجاری قانونی و طبیعی دارند، زیرا این تبلیغات حجم زیادی از خواسته های برآورده نشده را با فرصت های بسیار کم برای دستیابی به آن ایجاد می کند. این وضعیت باعث می شود که برخی از افراد جامعه از راه های نامشروع و غیرقانونی به دنبال دستیابی به اهداف و ارزش های مشترک در جامعه باشند.

۴.۳ نظریه برچسب زنی

بر اساس این نظریه، جامعه دارای ارزش های متعددی است که با درجات مختلف بر روی یکدیگر قرار می گیرند و کیفیت رفتار هر فرد تنها با استفاده از ارزش ها مشخص می شود. شناسایی یک عادت به عنوان یک رفتار انحرافی از طریق واکنش به آن رویه مشخص می شود. انحراف یک کیفیت واکنش است و جوهر یک عمل نیست. اگر واکنشی وجود نداشته باشد، هیچ انحرافی وجود ندارد. وقتی کاری توسط مخاطبان اجتماعی دریافت می شود و برچسب انحرافی می زند، به فردی که آن رفتار را مرتکب شده نیز برچسب انحرافی می زند. لازم به ذکر است زمانی که تگ شده ها از نظر اجتماعی قدرت کمتری نسبت به مخاطبان خود داشته باشند، امکان واکنش و تگ گذاری بیشتر می شود. بنابراین، ربط دادن انحراف به کسانی که قدرت کمتری در جامعه دارند، بیشتر رایج است (ویلیامز، ۲۰۰۸، ص ۱۵۲) و لذا عموماً رسانه ها به سمت و سویی در تبلیغ و حرکت بوده که با دفع و قدرتی برخورد نکرده و افراد رده های پایین تر در بمباران تبلیغاتی منفی به سبب تخلفات و ضعفها قرار گیرند و با معرفی افراد دانه درشت و اصلی عمداً غافل خواهند شد. اصولاً پاسخ دهندگان (افراد، گروه های اجتماعی، نهادهای انتظامی) کسانی را که مجرم شناخته شده اند با دقت بیشتری رصد می کنند و در نتیجه انحرافات بیشتری در آنها مشاهده می شود. به عنوان نوعی واکنش، اقدامات بعدی با سرعت بیشتری انجام می شود

و برچسب‌ها با شدت بیشتری ضربه می‌خورند. در نتیجه وقتی فردی برچسب می‌خورد، مخاطب او را با همان عنوانی می‌بیند که برچسب در مورد آن صحبت می‌کند.

۵.۳ نظریه پیوند افتراقی

این رویکرد برای اولین بار توسط ادوین ساترلند در سال ۱۹۳۹ در کتاب اصول جرم‌شناسی ارائه شد. ساترلند آن را به تدریج و با همکاری دونالد کرسی در چاپ‌های بعدی کتاب مذکور تکمیل کرد. نظریه ارتباط افتراقی در حوزه جامعه‌شناسی انحرافات بر تأثیر میزان ارتباط و همراهی افراد با افراد منحرف تأکید دارد. بر این اساس، هر چه فرد بیشتر در معرض یک محیط انحرافی قرار گیرد، تأثیر آن محیط بیشتر می‌شود. ساترلند معتقد است که انحرافات به طور کلی در قالب گروه‌های اولیه مانند گروه‌های دوستان یا خانواده آموخته می‌شوند. نفوذ این گروه‌ها بسیار بیشتر و قوی‌تر از نفوذ مقاماتی مانند معلمان، کشیشان، پلیس‌ها یا ابزارهای ارتباط جمعی مانند فیلم و روزنامه است. از نظر ساترلند فرآیند یادگیری رفتار مجرمانه شامل فنون جنایی، انگیزه‌ها، تمایلات و دلایل لازم برای آن است. به این ترتیب مرد جوان یاد می‌گیرد که چطور در دزدی موفق و آنرا توجیه و استدلال نماید. (میربازل، ۱۳۹۳، ص ۷۷).

علیرغم توجه ساترلند به گروه‌های اجتماعی نزدیک به فرد، مانند خانواده و گروه دوستان، امروزه به دلیل رشد روزافزون صنعت رسانه و گسترش انواع آن و استفاده و ارتباط روزافزون مخاطبان از این وسایل جمعی. ارتباط، این مجموعه نیز می‌تواند اولین گروه باشد. در بروز کجروی و انحراف در افراد و تشویق آنان به رفتارهای مجرمانه مؤثر باشد. بر اساس اصول نه‌گانه ساترلند، رسانه به عنوان یک ابزار آموزشی می‌تواند رفتار مجرمانه، فنون ارتکاب جرم، انگیزه‌ها و جهت‌گیری‌ها را به مخاطبان خود بیاموزد. بر اساس اصل تداوم و شدت، به دلیل استفاده بیش از حد مخاطبان از رسانه‌های مختلف به ویژه تلویزیون و بازی‌های رایانه‌ای، تداوم و بسامد در این رابطه دیده می‌شود و با توجه به درگیری مخاطبان در برنامه‌های رسانه‌ای به ویژه بازی‌های رایانه‌ای، عنصر شدت نیز در کنار ۹ عنصر دیگر نظریه ساترلند به چشم می‌خورد. بنابراین می‌توان ادعا کرد که امروزه رسانه‌ها در کنار گروه‌های اول یا حتی بیشتر از آنها در ایجاد و افزایش جرائم نقش دارند.

۴. تأثیرات منفی رسانه‌ها در ارتکاب جرائم

در اینجا به تحلیل و بررسی تأثیرات منفی رسانه‌ها بر ارتکاب جرائم می‌پردازیم تا مشخص شود انعکاس اطلاعات مربوط به جرائم چه تأثیری بر وقوع جرم خواهد داشت.

۱.۴. عادی‌سازی جرائم و گسترش خشونت

تا زمانی که نابهنجاری در نگاه کنشگران اجتماعی زشت و غیرمنطقی تلقی شود، میزان ارتکاب انحرافات و خروج از هنجارها کاهش می‌یابد. انعکاس آن در رسانه‌ها تأثیر بسزایی در کاهش تنفر و عادی‌سازی جرائم در جامعه دارد، زیرا فرد ضمن اطلاع از هنجارشکنی‌های رسانه‌ای، متوجه می‌شود که انحرافات اجتماعی که از نظر او تخلف‌ناپذیر بوده است می‌تواند شکسته و نقض شود، بنابراین انگیزه ارتکاب جرم در فرد تقویت می‌شود و این یکی از کارکردهای منفی بیان تخلفات افراد در رسانه است. به عنوان مثال، دختر شهرستانی که از پدیده فرار دختران از خانه اطلاع چندانی ندارد، با شنیدن یا دیدن اخبار فرار دختران متوجه می‌شود که این موضوع می‌تواند یکی از راه‌های رهایی او از برخی مشکلات و درگیری‌های خانوادگی باشد. و هنگامی که در کانون خانواده، احساس ناامیدی و سرخوردگی و پوچی عاطفی او را در بر می‌گیرد، ممکن است همان راهی را انتخاب کند که برخی از دختران برای رهایی از رنج خانواده انتخاب کردند. در مورد خشونت و نقش رسانه‌ها در افزایش آن باید گفت که اساساً خشونت و اقدامات خشونت‌آمیز اعمالی هستند که با رفتارهای پرخاشگرانه به ویژه از نظر فیزیکی یا حداقل کلامی همراه است. بررسی رسانه‌ها به عنوان عامل جرائم یا یکی از عوامل تعیین‌کننده آن موضوعی است که به امروز مربوط نمی‌شود اما سال‌ها قبل از جنگ جهانی دوم دغدغه‌ای بوده است. مطابق بررسی‌ها با توجه به تنوع رسانه‌ها و برنامه‌های رسانه‌ای و همچنین گسترش انواع مخاطبان، نقش رسانه‌ها در زندگی روزمره افزایش یافته و از قضا به همین دلیل بیشتر مورد چالش این حوزه قرار گرفته‌اند. از کجروی‌های اجتماعی بررسی رفتارهای ناصواب و جرم و جنایت از طریق رسانه یکی از موضوعات جالب در جامعه‌شناسی است. (گیدنز، ۱۳۷۳، ص ۷۸). امروزه خشونت و پرخاشگری در بین جوانان رایج است که معلول علل و عوامل متعددی است. بررسی‌ها نشان می‌دهد که رسانه‌های جمعی در این زمینه تأثیر زیادی داشته‌اند، زیرا رسانه‌ها با تبلیغ کالاهای رنگارنگ، شغلی مرفه را به عنوان آرمان و هدف مخاطب ترسیم می‌کنند، در حالی که با شغل مخاطب

نمی‌توان به این هدف رسید. در نتیجه از جمله اهداف و وسیله مشروع دستیابی به این اهداف، غیرقابل دسترس است. یعنی فرد احساس محرومیت می‌کند، این وضعیت منجر به خشونت و پرخاشگری در بین مردم می‌شود.

۲.۴ تقلید، یادگیری و افزایش جرائم

هرازگاهی جرائمی انجام می‌شود از رسانه های گروهی الهام گرفته شده است. این گونه جنحه ها منجر به پیدایش رشته مطالعاتی جدیدی شد که با عناوینی مانند جرائم تقلیدی یا جرائم مسری شناخته می‌شود، البته عنوان اول در میان ادبیات پژوهشی بیشتر شناخته شده و پرکاربردتر است. این عناوین به رفتارهایی که قبلاً توسط مرتکب مشاهده شده اطلاق می‌شود. برای اینکه جرم را تقلیدی بدانیم، باید ناشی از جرائمی باشد که در رسانه ها منعکس شده و مجرمان چیزی مرتبط با آن را در رسانه ها شنیده یا دیده اند و جرم خود را بر آن مبنا قرار دهند. در جرائم تقلیدی، انتخاب انگیزه، قربانیان و کارآموزان اجرای جرم، همان بازتاب رسانه ای یا الهام گرفته از آن است که البته رسانه نقش تسهیل‌گر و کاتالیزور را ایفا می‌کند. به نظر می‌رسد برای تقلیدی تلقی شدن جرم، تحقق دو شرط لازم است: ۱. بین جرم تقلیدی و جرم نمونه شباهت وجود دارد، این شباهت می‌تواند در قالب انتخاب بزه دیده، انگیزه ارتکاب جرم یا روش ارتکاب جرم ظاهر شود. ۲. پوشش رسانه ای جرم الگویی، با توجه به شرط دوم جرائم تقلیدی، این است که جرم الگویی به طور گسترده توسط رسانه ها پوشش داده شود تا بتوان بین جرم الگو و جرم تقلیدی رابطه علیت برقرار کرد. از طرفی جرائم الگوزوماً یک جرم واقعی نیست و می‌تواند در قالب فیلم، داستان، مستند و ... باشد و بسیاری از محققین در مورد تأثیر احتمالی رسانه ها بر روند ارتکاب جرم هشدار داده اند. به عنوان نمونه، رسانه ها گاهی جزئیات مجرمانه مراحل تحقیقات مقدماتی، چگونگی کشف جرم و دستگیری متهم را منتشر می‌کنند. در برخی موارد، این داده ها توسط مجرمان آینده مورد استفاده قرار می‌گیرد و روند کشف جرم یا دستگیری متهم در جرائم بعدی را مختل می‌کند. به عنوان مثال، در موارد آدم ربایی و گروگان گیری، پلیس از تکنیک های خاصی برای مذاکره با آدم ربایان و آزادی گروگان ها استفاده می‌کند. برخی از محققان خاطرنشان کرده اند که انتشار این راهکارها در رسانه های جمعی باعث شده این روشها در جرائم بعدی کارساز نباشد. به عبارت دیگر مجرمین تقلد از مجرمان نمونه درس نگرفته اند و آنها را در دام پلیس گرفتار کرده اند. همچنین بر اساس

برخی بررسی ها، رسانه ای شدن جرائمی مانند سرقت مسلحانه باعث افزایش این جرائم شده است. با توجه به مطالب فوق می توان نتیجه گرفت که بدون شک مواردی از جرائم تقلیدی وجود دارد و برخی افراد تحت تأثیر آنچه در رسانه ها می بینند مرتکب جرم می شوند و این موضوع مصداق بارز اثرات منفی رسانه های تصویری در آموزش جرائم و شانه خالی کردن مرتکبین از بازجویی ها و می باشد.

۳.۴ قهرمان سازی

شهرت طلبی یکی از خواسته های غریزی افراد است. ذاتاً همه می خواهند معروف باشند و همه او را بشناسند. اگر این میل درونی کنترل نشود، آرامش روحی و روانی فرد را مختل می کند و گاهی افراد را مجبور به انجام کارهای بسیار خطرناکی می کند که سلامت یا آبروی او را به خطر می اندازد. از این منظر واسطه گری در جنایت و مجازات نه تنها برای برخی افراد نامطلوب است، بلکه وسیله ای برای ارضای شهوت و شهرت است و حتی ممکن است برخی افراد به ویژه جوانان و افرادی که در سنین خاصی هستند مانند بلوغ، مایل به کسب شهرت و شناخت هستند. سپردن خود به دوستان و همسالان برای ارتکاب جرم. در این زمینه قضاوت قهرمان خیالی گروه های همسال نیز نقش مهمی در تقویت این احساس در نزد مجرمان دارد. از دید سایر رسانه ها در قالب فیلم های تلویزیونی و سینمایی، زندگی های بسیار مجلل و اشرافی برای مجرمان به نمایش گذاشته می شود که برای جوانان بسیار جذاب است، مانند کاخ ها و وسایل زندگی مجلل و گران قیمت، ماشین های مجلل، و غیره (کریمی، ۱۳۷۴، ص ۵۵). اگرچه رسانه ها قصد نفی و عبرت آموزی دارند، اما نحوه پیام رسانی برعکس می شود و افراد بزهکار قهرمان جوانان و نوجوانانی می شوند که با مقایسه سبک زندگی خود با زندگی اشرافی، دچار یأس و ناامیدی می شوند. لذا برای دستیابی به امکاناتی که بتواند چنین زندگی هایی را برای آنها فراهم کند، به سمت فعالیت های غیرقانونی گرایش پیدا می کنند. یکی از اثرات ناگوار این رسانه ها این است که وقتی رسانه ها فردی را به دلیل رسانه ای شدن جرمش خطرناک ترین معرفی می نمایند، باعث می شود که این مجرم مدتی را در زندان بگذراند و به دیگران فخرفروشی نماید. به عنوان مثال، فردی که عامل چندین قتل بوده است، در یک مشاهده شخصی با یکی از محکومان اعدام و محکومان به حبس های طولانی مدت در زندان کاخ تهران، روزنامه انتخاب ایران و ... را جمع آوری می کند و آنها را با افتخار به

آسیب‌شناسی نقش رسانه‌ها در افزایش نرخ ... (حمزه کرمی نقیبی و دیگران) ۱۸۱

زندانیان دیگر نشان می‌داد و احساس می‌کرد که لاف می‌زند، سایر زندانیان نیز برای او احترام خاصی قائل بودند و با توجه به تعداد دفعاتی که قتل او در روزنامه‌ها، رادیو و تلویزیون منعکس شده بود، خود را مهم‌تر می‌دید. و از دیگران ارزشمندتر است. فلذا این نمونه‌ای از نقش منفی رسانه‌ها در راستای قهرمان‌سازی مجرمین می‌باشد. (جهان‌بین، ۱۳۸۲، ص ۱۰۳ و ص ۱۱۲).

۴.۴ اخلاق در روند عدالت کیفری

در برخی موارد، روند دادرسی که از طریق رسانه‌ها پوشش داده می‌شود، موجب اختلال در روند عدالت کیفری و نحوه صحیح نظام قضایی می‌شود. به این معنی که انعکاس رسانه‌ای موضوع و بازتاب گسترده آن در شبکه‌های مجازی، صدا و سیما و واکنش چهره‌های هنری، سیاسی، اقتصادی و ... ممکن است باعث انحراف ذهن قاضی و مراجع رسیدگی‌کننده و روند کار شود. عدالت کیفری ممکن است مختل و مانع شود. گاهی مشاهده می‌شود که پوشش رسانه‌ای از روند و فرایند دادرسی به دلیل نوع جرم خاص یا شخصیت خاص مجرم باعث شده حساسیت موضوع افزایش یابد و پرونده مدتی مسکوت بماند یا با توجه به اقناع فضای ملتهب جامعه که ناشی از انعکاس رسانه‌ای است، باید با سرعت زیاد اما با دقت کم بسته شود. توضیحاً اضافه می‌شود رسانه‌ای کردن برخی جرائم و معرفی مجرمین در رسانه ملی و به تبع آن مجازی‌موجبات تأخیر و یا تسریع در صدور حکم و عدم رسیدگی دقیق و خارج از فضای سیاسی تبلیغاتی جامعه خواهد شد و لذا امکان تضییع حقوق شخص مجرم و یا حقوق اجتماع می‌شود.

۵. رویکرد جرم‌شناسی فرهنگی به تأثیر رسانه‌ها بر میزان جرم و جنایت

در ادامه به بررسی رویکردهای جرم‌شناسی فرهنگی در رابطه با تأثیر رسانه‌ها بر میزان جرم و جنایت و افزایش آن می‌پردازیم.

۱.۵ نظریه ترس اخلاقی

انعکاس دنیای جنایت که در رسانه‌های جمعی نمود پیدا می‌کند، بسیار برجسته‌تر بوده و مخاطبانی که با رسانه‌های گروهی ارتباط بیشتری دارند، تصاویر ارائه شده در رسانه‌ها را به عنوان واقعیت می‌پذیرند. با پذیرش این تصاویر به عنوان رئال، برداشت فرد از میزان

جرم و بزه دیدگی تغییر کرده است و ممکن است این ترس بیش از میزان واقعی باشد. بنابراین رسانه ها می توانند از این طریق و با بزرگنمایی جرائم خشن، رعب از جرم را ایجاد کنند. ترس را می توان یک واکنش عاطفی تعریف کرد که با دو ویژگی خطر و دلهره خود را نشان می دهد. برای درک مفهوم وحشت از جرم، باید احساس خطر و دلهره ناشی از صدمات جسمی احتمالی را در نظر بگیریم. علاوه بر این، نگرانی از جرم مستلزم آن است که فرد به نحوی با جنایات مرتبط باشد. در اکثر جرائم مالی، ایجاد ترس با مجرم است، نه فقط ضرر مالی، به عنوان مثال هراس ناشی از سرقت مسلحانه بسیار بیشتر از کیف قاپی و ضرر مالی ناشی از در اختیار داشتن کالا توسط شخص یا شرکت است. دلیل این امر این است که در موارد اول، مجنی علیه تصور می کند که علاوه بر مال، سبب آسیب رساندن به او نیز وجود دارد. با این حال، رسانه ها کمتر احتمال قربانی شدن از جرائم علیه اموال را نشان می دهند (سپیدزاده ثانی، ۱۳۸۹، ص ۱۲۷). به نظر می رسد نمایش اخبار جنایی در رسانه های جمعی در ایجاد ترس از جرم تأثیر بسزایی دارد. برخی از تحقیقات انجام شده در این زمینه نشان دهنده وجود ارتباط بین هراس از جنایت و مطالعه صفحه تصادف روزنامه ها است. از سوی دیگر، برخی از محققین به این نتیجه رسیده اند که رسانه هایی که فضای بیشتری را به اخبار جنایی اختصاص می دهند، موجب ترس بیشتر از جرم نیز می شوند (همان، ص ۳۳۵). جامعه بطور معمول به مواردی پاسخ می دهد که ارزش ها و هنجارهای رایج را نقض می کند. به عنوان مثال می توان پاسخ های جامعه را در قالب جرم انگاری یا برخورد غیررسمی با یک رفتار مشاهده کرد. در بسیاری از موارد، هیچ واکنش اجتماعی متناسب با خطر وجود ندارد که دو معنی اول عدم تناسب و دوم اغراق و بزرگنمایی تهدید را در پی خواهد داشت.

۲.۵ نظریه پنجره های شکسته

در تئوری پنجره های شکسته، بی نظمی در جامعه منجر به ترس از جرم، کناره گیری ساکنان از اجتماع، کاهش کنترل اجتماعی غیررسمی و در نهایت افزایش فراوانی و شدت بی نظمی و جرم می شود. به عقیده محققان این رویکرد، اگر به شاخص های ساده بی نظمی توجه نشود و به حال خود رها شود، می تواند باعث افزایش جرائم شود. بی نظمی کنترل نشده، ساکنان را به وحشت می اندازد. به طوری که به این نتیجه می رسند که هنجارها و رفتارها شکسته شده، کنترل اجتماعی در محله از بین رفته و مسئولان و مسئولان

آسیب‌شناسی نقش رسانه‌ها در افزایش نرخ ... (حمزه کرمی نقیبی و دیگران) ۱۸۳

دولتی قادر به حل این مشکلات نیستند و لذا این تئوری و روش موجب تسری جرم شناسی فرهنگی و زیرمجموعه‌های آن خواهد شد. بنابراین، با کناره‌گیری از خود، سطح کنترل اجتماعی غیررسمی کاهش می‌یابد و این به نوبه خود باعث بی‌نظمی بیشتر و حتی افزایش جرم می‌شود (Hinkle. J. C. 2005, p 58). در نتیجه بی‌نظمی‌های مشاهده شده و افزایش جرائم در ترس از جرم موثر خواهد بود.

۳.۵ نظریه کنترل اجتماعی

از منظر کنترل اجتماعی، ترس از جرم فقط یک واکنش عاطفی به تجربه قربانی بودن نیست، بلکه پیامد از دست دادن کنترل اجتماعی است که ساکنان یک شهر درک می‌کنند. ترس زمانی اتفاق می‌افتد که ساکنان به این نتیجه می‌رسند که مکانیسم‌های کنترل اجتماعی و ارزش‌ها و معیارهایی که برای تعیین رفتار ساکنان محلی استفاده می‌شوند، دیگر تأثیر زیادی ندارند. بر اساس رویکرد کنترل اجتماعی، مکانیسم‌های بازدارنده ترس از جرم شامل ادراک همسایگان از ظرفیت‌های کنترل اجتماعی رسمی و غیررسمی است. به عبارت دیگر، کیفیت جامعه از طریق آداب و رسوم محلی، هنجارها و مجازات‌های غیررسمی یا از طریق قوانین و مقررات رسمی که توسط نهادهای دولتی اجرا می‌شود، حفظ می‌شود. درک مردم از تخریب مکانیسم‌های کنترل اجتماعی رسمی و غیررسمی منجر به نگرانی‌های اجتماعی شدید و ترس از جنایت بیشتر می‌شود و با ارائه مطالب مفید تبلیغاتی در رسانه‌های رسمی و مجازی غیررسمی می‌توان اجتماع را به سمت اهداف صحیح هدایت و در نهایت کنترل نمود. (Hawang. E, G. 2006, p 82).

۴.۵ رویکرد عوام‌گرایی کیفری

پوشش رسانه‌ای امور مربوط به دادرسی، محاکمه و مجازات علاوه بر اینکه جریان مثبت برای تنویر افکار عمومی و شفاف سازی وضعیت دادرسی و سازوکار قوه قضائیه است، همواره نظارت رسانه‌ها بر آن را توجیه می‌کند، اما باعث پوپولیسم قضایی نیز می‌شود. پوپولیسم قضایی رویکردی است که بر اساس آن سیاستگذاران و دست‌اندرکاران نظام عدالت کیفری به منظور جلب افکار عمومی، بدون توجه به یافته‌های علمی سیاست‌های جنایی، از رسانه‌های عمدتاً دولتی یا غیردولتی برای تدوین استفاده می‌کنند. و اجرای یک نمایش محبوب. مهم‌ترین ویژگی‌های سیاست‌های مبتنی بر پوپولیسم قضایی،

سیاست‌گذاری از طریق جنبش‌های توده‌ای و در فضای احساسی، توجیه سیاست‌های غیرعلمی مبتنی بر مطالبه و مطالبه عمومی و نسبت دادن شکست در کنترل جرم به دشمنان فرضی است.

مهم‌ترین پیامدهای پوپولیسم قضایی تورم قوانین کیفری، محدودیت استانداردهای دادرسی عادلانه، افزایش جمعیت کیفری و هزینه‌های نظام عدالت کیفری است (مقدسی، ۱۳۸۹، ص ۱۲). سیاست‌های کیفری پوپولیستی معمولاً سخت‌گیرانه، مردمی، نمایشی و احساسی هستند و فاقد مبنای نظری و علمی هستند. در بسیاری از موارد واکنش‌های مجرمانه پوپولیستی در فضایی احساسی و عاطفی به ویژه پس از حوادث مهم جنایی مطرح می‌شود و با توسل به اقدامات مجرمانه شدید سعی در کنترل پدیده‌های مجرمانه در کوتاه‌ترین زمان ممکن دارند. این رویکرد نیازی به شناخت علمی پدیده‌های جنایی احساس نمی‌کند و با تکیه بر تعابیر غیرعلمی از تمایل و انتظار عمومی سعی در پوشاندن ضعف مبنای نظری سیاست‌های جنایی دارد. همچنین این نگرش در پاسخ به شکست سیاست‌های جنایی سختگیرانه در کنترل جرم، روش فرافکنی را با استفاده از رسانه‌های در اختیار گرفته است و ریشه تداوم ناامنی را مقاومت در برابر اجرای این سیاست‌ها نیز می‌داند. به عنوان وجود گروه‌های غیر بومی و ناهمگون با اکثریت جامعه تلقی می‌گردد که پیامد این روش، شکاف میان دولت و حکومت با اجتماع بوده و در واقع در فرهنگسازی مردم در راستای بازدارندگی جرم عاجز و ناتوان می‌باشد که این امر در مسیر کاهش جرائم از متن جامعه ضعیف عمل کرده و عمدتاً از سر ترس و اجبار کنترل خواهد شد. (فرجیها و مقدسی، ۱۳۹۱، ص ۱۳۷)

۶. آسیب‌شناسی نقش رسانه‌ها در وقوع جرائم و رفتار مجرمانه

در ادامه سلسله مباحث مطرح شده به آسیب‌شناسی نقش رسانه‌ها در وقوع جرائم اشاره خواهیم کرد.

۱.۶ تأثیر رسانه‌های تصویری در ارتکاب جرم

در مواعید حساس اعم از اخبار و رویدادهای مهم سیاسی، اجتماعی، اقتصادی، ورزشی و فرهنگی، میلیون‌ها نفر به تلویزیون خود چسبیده‌اند. در موارد عادی این هیجان کمتر نیست و اشتیاق به تماشای فیلم‌های تلویزیونی، فیلم، مستند، موسیقی و... حضوری

همیشگی در زندگی مردم جهان دارد. بنابراین دیدگاه ما نسبت به انواع مسائل و از همه مهمتر ساختار فرهنگی همه ما متأثر از حضور چشمگیر رسانه های تصویری است. به عبارت دیگر، بیشتر دانش ما در رابطه با موضوعات مختلف بر اساس برنامه های رسانه ای است تا تجربه شخصی خودمان. به همین دلیل مطالعه رسانه از دیدگاه جرم شناسی فرهنگی یک نیاز محوری تلقی می شود. یکی از دغدغه هایی که در مورد رسانه های تصویری مطرح می شود وجود خشونت در برنامه های آنهاست. به عنوان مثال، انجمن روانشناسی آمریکا تخمین زده است که یک کودک آمریکایی به طور متوسط قبل از پایان دوره ابتدایی حدود ۸۰۰۰ صحنه جنایت را در تلویزیون می بیند. همواره تحقیقات زیادی در مورد تأثیرات خشونت در رسانه ها انجام شده است. در این زمینه، اجماع فزاینده ای وجود دارد که معتقد است ادامه برنامه های خشونت آمیز بر برخی افراد به ویژه کودکان و نوجوانان تأثیر می گذارد. در این راستا رویکردهای مختلفی در پاسخ به خشونت تلویزیونی وجود دارد که رایج ترین آنها حمایت از محدود کردن برنامه های خشونت آمیز به ساعات خاصی از روز است (کروتی و هوینز، ۲۰۱۱، ص ۱۷۷). جرم‌شناسی فرهنگی نیز به مشکل نمایش خشونت در تلویزیون حساس است و از این رویکرد حمایت می‌کند که خشونت تلویزیونی می‌تواند بر اعضای جامعه و همه کودکان تأثیر قوی‌تری بگذارد و این موضوع فقط مربوط به کودکان مستعد رفتارهای پرخاشگرانه نیست. زیرا رسانه یکی از مهم ترین عناصر نقش آفرینی در فرآیند اجتماعی شدن ثانویه افراد است. در دیدگاه جرم شناسی فرهنگی، پرخاشگری نوعی رفتار اکتسابی محسوب می شود. از این منظر ریشه خشونت درس گرفتن از تجربیات دیگران است. بسیاری از مطالعات حتی در کشور خودمان نیز آموزش پرخاشگری به کودکان و نوجوانان را با تقلید از رسانه ها تأیید می کند. مطالعات جدید نشان می دهد که پرخاشگری آموخته شده از تلویزیون می تواند باعث خشونت کودکان شود. در پژوهشی که بر روی ۳۰۰ نفر از جوانان شهر تهران انجام شد، بین مشاهده خشونت در دوران کودکی و تظاهرات آن در نوجوانی رابطه قطعی مشاهده شد (صلاحی، ۱۳۹۷، ص ۱۱۷). دیدگاه جرم‌شناسان فرهنگی درباره تأثیر تصاویر خشونت‌آمیز رسانه‌ها با روان‌شناسانی همخوانی دارد که معتقدند: «اگر کودکان شاهد خشونت در تلویزیون و فیلم‌ها باشند و ببینند که پرخاشگری مورد تأیید یا پاداش است، احتمالاً در وضعیت مشابهی قرار خواهند گرفت. " آنها همچنین با خشونت واکنش نشان خواهند داد.» از این

منظر، کودکان رفتار خود را بر اساس رفتار شخصیت هایی که در تلویزیون یا فیلم می بینند شکل می دهند.

۲.۶ تأثیر رسانه های مجازی در ارتکاب جرم

با ایجاد شبکه های رایانه ای و برقراری ارتباطات جهانی، زندگی اجتماعی انسان وارد مرحله جدیدی شده و فضای مجازی که «زندگی دوم» انسان نامیده می شود متولد شده است. در نتیجه انتقال جرائم از فضای فیزیکی به فضای مجازی دور از ذهن نیست. به عنوان مثال گروه های مختلف با گرایش های مجرمانه و انحرافی در این فضا توانایی دسترسی به هر نقطه از جهان، آموزش طرفداران و پیروان خود، جذب اعضای جدید و تأثیرگذاری بر افکار عمومی را دارند. در جامعه ایرانی با ورود رایانه ها و گسترش هر روزه فضای مجازی و افزایش تعداد کاربران، این فناوری جدید فرصت های جدیدی را در اختیار مجرمان قرار داده است. لذا قانونگذار ایران برای برخورد مؤثر با این جرائم جدید، قانونی با عنوان «قانون جرائم رایانه ای» مورخ ۱۳۹۷/۳/۵ تصویب کرده است. این اعمال مجرمانه نمونه هایی است که از منظر جرم شناسی فرهنگی قابل بررسی است. با این توضیح که مجرمان به منظور ارتکاب و ترویج اعمال منافی عفت و اخلاق در جامعه، با انتشار تصاویر، فیلم ها و متن های غیراخلاقی در فضای مجازی، به مرور زمان بر عقاید و اعتقادات کاربران و با انجام برخی رفتارهای انحرافی تأثیر گذاشته اند. و جرم زدایی و زشتی آنها و از طریق ارائه آموزش های ضد اخلاقی و دینی باعث تخریب فرهنگ و اخلاق عمومی به ویژه در بین نسل جوان می شود. امروزه در فضای اینترنت شاهد رشد معضلات مجرمانه گسترده ای مانند «پورنوگرافی کودکان و بزرگسالان» هستیم. اگرچه پورنوگرافی عمومی در بسیاری از کشورها قانونی است، اما پورنوگرافی کودکان در بیشتر کشورها غیرقانونی است. علاوه بر این، هیچ تعریف توافقی شده ای از پورنوگرافی متعارف - در میان کشورهایی که آن را قانونی کرده اند - در فضای چند ملیتی مانند اینترنت وجود ندارد. زیرا تنوع فرهنگی، اخلاقی و قانونی، تعریف محتوای پورنوگرافیک را در یک جامعه جهانی دشوار می کند. بحث درباره «محتوای ناشایست اینترنتی» ادامه دارد. زیرا قوانین حاکم بر این موضوع تفاوت چشمگیری با یکدیگر دارند. به عنوان مثال، در بریتانیا مردم به طور مرتب تصاویری دریافت می کنند که ممکن است در بسیاری از کشورهای خاورمیانه زشت تلقی شوند. با افزایش اتاق های چت جنسی، گروه ها و وبسایت ها، اینترنت زمینه ای

را برای افراد کنجکاو و تازه وارد فراهم می‌کند و فضای مجازی بی‌حد و مرز امکان دسترسی فوری به این اتاق‌های گفتگوی جنسی، از جمله روابط بزرگسالان و کودکان را فراهم می‌کند (ویلیامز، منبع قبلی، ص ۱۱۰). در این راستا جرم‌شناسی فرهنگی از یک سو معتقد به تأثیر تنوع فرهنگی، مذهبی و عقیدتی در تعریف جرائم از جمله جرائم در حوزه اخلاق مانند هرزه‌نگاری و نمایش تصاویر مستهجن و از سویی دیگر معتقد است ارائه این گونه تصاویر یا معاشرت‌های غیراخلاقی مجازی می‌تواند بر نگرش فرهنگی افراد نسبت به این موضوعات اثر بگذارد و یا با برانگیختن عواطف مخاطب و تحریک آنها و سوسه انجام رفتارهای انحرافی و مجرمانه را در افراد ایجاد کند.

۳.۶ تأثیر رسانه‌ها بر جرائم گروه سنی کودکان و نوجوانان

یکی از گروه‌های خاص و حساسی که تحت تأثیر رسانه‌ها قرار می‌گیرند و ممکن است مرتکب جرم شوند، کودکان و نوجوانان هستند که در این قسمت به اثرات رسانه‌ها بر بزهکاری این گروه سنی اشاره می‌کنیم. امروزه نقش مطبوعات بر جرم و جنایت به اندازه سایر رسانه‌ها مانند تلویزیون، اینترنت و ماهواره نیست، اما نباید از عمل مخرب آن غافل شد. داستان‌های مربوط به خونریزی، قتل، انتقام، شرارت، وحشیگری در بسیاری از جوامع بشری همیشه رایج بوده و گاه در قالب حماسه‌های ملی و مردمی به دست نسل معاصر رسیده است، اما هرگز در تاریخ قبل از ظهور صنعت چاپ و به تصویر کشیدن داستان‌های خونریزی و وحشیگری چندان گسترده نبوده است. در عصر رسانه‌های جمعی امروز اخبار مربوط به جنایت و جنگ در مطبوعات اکثر کشورها از جمله ایران منعکس می‌شود و گاه اخبار از مرز کشورها فراتر رفته و جنبه جهانی به خود می‌گیرد. برای کودکان و نوجوانان مؤثر است (عباس زاده، ۱۳۹۰، ص ۶۹). در مورد عملکرد سینما نیز باید گفت که اساساً سینما رسانه‌ای تصویری است که پیام خود را در قالب تصویر در کنار صدا در اختیار مخاطبان خود قرار می‌دهد، هرچند از نظر قدرت تأثیرگذاری شباهت زیادی به تلویزیون دارد. اما به دلیل محدودیت‌هایی مانند فضا و هزینه. خیلی بیشتر از روزنامه و رادیو و تلویزیون محدود به مخاطب خاص است، اما از نظر تأثیرگذاری بسیار مؤثر است. در مورد تلویزیون نیز باید گفت که عمده مخاطبان این رسانه را کودکان و نوجوانان تشکیل می‌دهند و با توجه به زمان زیادی که کودکان و نوجوانان صرف تماشای برنامه‌های تلویزیونی می‌کنند، برنامه‌سازان با استفاده از برنامه‌های ارزشمند و با هر اعتقادی این امکان را فراهم

می کنند. و ایده که خودشان تشخیص می دهند، رفتار فردی و اجتماعی این مخاطب را در آینده به سمتی سوق می دهند که در آینده ای نه چندان دور، قشر مذکور در نقش های مختلف اجتماعی ظاهر می شوند و هر آنچه آموخته اند به منصفه ظهور می رسند. این رسانه توانایی زیادی در پرکردن اوقات فراغت جوانان دارد چرا که با نمایش صحنه های سرگرمی می تواند ساعت ها مردم را به خود مشغول کند. با توجه به این مسائل، اگر برنامه های خشن با موضوع بزهکاری، جنایت، خشونت و روابط جنسی از تلویزیون پخش شود، اولین جامعه ای که تحت تأثیر این موضوع قرار می گیرد، کودکان و نوجوانان خواهند بود که عواقب جبران ناپذیری در پی خواهد داشت.

۷. نتیجه گیری

یافته های این پژوهش نشان می دهند که رسانه ها، به ویژه در عصر حاضر که شامل رسانه های سنتی و مدرن هستند، نقشی کلیدی در افزایش نرخ جرائم ایفا می کنند. رسانه ها از طریق عادی سازی جرائم، ترویج خشونت، و ارائه الگوهای ناهنجار، می توانند زمینه ساز رفتارهای مجرمانه شوند. این تأثیرات نه تنها در افراد بالغ، بلکه به ویژه در کودکان و نوجوانان مشاهده می شود که بیشتر تحت تأثیر محتوای رسانه ای قرار می گیرند. بر اساس نظریه های جرم شناسی فرهنگی، رسانه ها به عنوان ابزاری قدرتمند می توانند در شکل دهی نگرش ها و رفتارهای اجتماعی نقشی محوری ایفا کنند. برای مثال، نظریه ترس اخلاقی نشان می دهد که رسانه ها با بزرگنمایی جرائم و ارائه تصاویری اغراق آمیز از ناامنی، احساس ترس و اضطراب را در جامعه تقویت می کنند. این در حالی است که نظریه پنجره های شکسته تأکید دارد که بی نظمی های کوچک در جامعه، در صورت انعکاس گسترده در رسانه ها، می تواند به بروز جرائم جدی تر منجر شود. از سوی دیگر، نظریه کنترل اجتماعی بر این باور است که کاهش کنترل های اجتماعی رسمی و غیررسمی، که بخشی از آن ناشی از محتوای رسانه هاست، می تواند زمینه ساز افزایش جرائم شود. نتایج تحقیق حاضر نشان می دهند که رسانه ها با تأثیرگذاری بر افکار عمومی، گاه به طور مستقیم و گاه به طور غیرمستقیم، نقش مؤثری در شکل گیری جرائم دارند. به عنوان نمونه، پوشش گسترده اخبار مرتبط با خشونت و جرائم در برخی موارد باعث عادی سازی این رفتارها و حتی تقلید از آن ها می شود. همچنین، ارائه جزئیات مربوط به روش های ارتکاب جرم، ناخواسته می تواند به عنوان الگویی برای مجرمان بالقوه عمل کند. از سوی دیگر، قهرمان سازی از

شخصیت‌های مجرم در فیلم‌ها و برنامه‌های تلویزیونی، انگیزه افراد را برای دستیابی به شهرت از طریق رفتارهای ناهنجار افزایش می‌دهد. با این حال، رسانه‌ها علاوه بر نقش منفی خود در گسترش جرائم، ظرفیت‌های مثبت قابل توجهی نیز دارند. اگر از این ظرفیت‌ها به‌درستی استفاده شود، رسانه‌ها می‌توانند به ابزاری مؤثر برای پیشگیری از وقوع جرائم تبدیل شوند. برای مثال، با ارائه محتوای آموزشی و فرهنگ‌سازی از طریق رسانه‌ها، می‌توان از گرایش افراد به رفتارهای مجرمانه جلوگیری کرد. همچنین، آگاه‌سازی عمومی درباره پیامدهای جرم و جنایت، ایجاد برنامه‌های آموزشی برای گروه‌های آسیب‌پذیر، و تقویت ارزش‌های اخلاقی و اجتماعی از جمله راهکارهایی است که می‌توانند به کاهش جرائم کمک کنند. در نهایت، این تحقیق نشان می‌دهد که رویکردهای مختلف جرم‌شناسی، به‌ویژه جرم‌شناسی فرهنگی، تأکید دارند که رسانه‌ها نه تنها در افزایش نرخ جرائم، بلکه در پیشگیری از آن نیز نقش مهمی دارند. بنابراین، لازم است سیاست‌های فرهنگی و رسانه‌ای کشور به‌گونه‌ای تنظیم شوند که ضمن کاهش تأثیرات منفی، از ظرفیت رسانه‌ها برای پیشگیری از جرائم و ارتقای فرهنگ عمومی بهره گرفته شود.

۸. پیشنهادات

- بازبینی سیاست‌های رسانه‌ای: ضروری است که سیاست‌های فرهنگی و رسانه‌ای کشور به‌گونه‌ای بازنگری شوند که از انعکاس اطلاعات مربوط به جرائم بدون کنترل جلوگیری شود.
- طبقه‌بندی دسترسی به رسانه‌ها: پیشنهاد می‌شود دسترسی به برخی محتواها بر اساس گروه‌های سنی محدود شود تا از تأثیرات منفی بر کودکان و نوجوانان پیشگیری شود.
- آموزش فرهنگی از طریق رسانه‌ها: از ظرفیت‌های رسانه‌ای می‌توان برای ترویج ارزش‌های فرهنگی مثبت و پیشگیری از جرائم بهره گرفت.
- همکاری نهادهای مرتبط: همکاری میان نهادهایی مانند صدا و سیما، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، و پلیس فتا ضروری است تا استفاده از رسانه‌ها در مسیر کاهش جرائم هدایت شود.

- پژوهش و آموزش مداوم: تشویق به انجام تحقیقات بیشتر در زمینه تأثیر رسانه‌ها بر جرم و جنایت و ارائه آموزش‌های تخصصی برای فعالان رسانه‌ای می‌تواند اثربخشی سیاست‌های پیشگیری را افزایش دهد.

کتاب‌نامه

- Abbas Zadeh, (2012), The role of mass media on children and teenagers' delinquency, Master's thesis, Payam Noor Karaj University. [In Persian]
- Abdulrahmani, Reza; Iyargar, Hossein, (2017), The effect of mass media on the occurrence and spread of individual conflicts, Danesh Tazami magazine, No. 73. [In Persian]
- Abedi Tehrani, Tahereh; Afshari, Fatemeh, (2013), Pathology of visual media in the occurrence of violence in societies, Shahr Danesh Journal of Criminal Law and Criminology Research, Number 1. [In Persian]
- Crotty, D.,; and Hoynes, W. (2013). Media and Society, Industries, Images and Audiences, Imam Sadegh University Publishing.
- Farajiha, Mohammad; Moghdisi, Mohammadbaqir, (2013), Characteristics of populist criminal policies, a comparative study, comparative law studies publication, number 2. [In Persian]
- Firouzbakht, Mehrdad; (2001), Social Construction of Crime and Media Violence as a Cause, Research and Analysis Journal, Year 8, Number 26. [In Persian]
- Gassen, R. (2015). Theoretical Criminology, translated by Mahdi Kaynia, Tehran, Majid Publishing House.
- Giddens, A. (2007). Sociology, translated by Manouchehr Sabouri, Tehran, Ney Publishing. [In Persian]
- Hawang, E.E. (2006). A multilevel test of fear of crime: the effect of social condition, perceived community policing activities and perceived risk of victimization in a megapolis. ph. d dissertation, school of criminal justice, Michigan state university.
- Hayward, K. (2012). Five Spaces of Cultural Criminology, University Press on behalf of Crime and Justice Studies (ISTD), London, UK.
- Hinkle, J. C. (2005). The impact of disorder on fear of crime: a test of first link of broken windows. Department of criminology and criminal justice. Maryland university.
- Jahanbin, Dariush; (2004), The role of the media in social security control, Judiciary Law Journal, No. 43. [In Persian]
- Javid, Noormohammed ; Sharafatipour, Jafar, (2006), Investigation of the publication of violent news in the press and its effect on the feeling of insecurity, Journal of Social Security Studies, No. 67. [In Persian]
- Karimi, Youssef; (1995), Socialization of Adolescents, No. 100. [In Persian]

- Karimi, Youssef; (1996), Desocialization of teenagers, a discussion in the social psychology of mass media, Tarbiat Journal, No. 100. [In Persian]
- McNair, B. (1998). The Sociology of Journalism, London, Arnold.
- Merton, R.K. (1998). Social Structure and Anomie, American Sociological Review, 3.
- Mirbazal, Seyedah Sara; (2015), Theoretical investigation of imitation crimes with an emphasis on the role of the media, master's thesis, Ferdowsi University of Mashhad. [In Persian]
- Moazzami, Shahla; (2013), Delinquency of Children and Adolescents, Tehran, Dadgostar Publishing House. [In Persian]
- Moghdisi, Mohammad Baqir; (2011), Criminal populism and its effects in Iran's criminal policy, Master's thesis, Tarbiat Modares University. [In Persian]
- Rome, D. (2004). Black Demons: The Media Depiction of the African American Male Criminal Stereotype Crime, Media and Popular Culture, Greenwood Publicashing Group, United States.
- Salahi, Javid; (2009) Delinquency of children and adolescents, Tehran, Mizan Publishing House. [In Persian]
- Salimi, Ali; Davari, Mohammad, (2009), Sociology of crooked, Tehran, Publishing House and University Research Institute. [In Persian]
- Serot, M. (2002). Social construction of crime and media violence as a cause, Research and Measurement Journal, No. 26.
- Seyedzadeh Sani, Seyed Mehdi; (2011), Reflection of criminal justice in mass media, criteria and works, PhD thesis of Shahed Beheshti University. [In Persian]
- Sharf, S. (2009). Feminist Criminology, In Miller, J.M, 21 Century Criminology, Volume 1, Sage Publication, London, UK.
- Stevenson, N. (1995). Understanding Media Culture: Social Theory and Mass communication, London, Sage.
- Williams, F. (2009). Theories of criminology, translated by Hamidreza Malek Mohammadi, Tehran, Mizan publishing house.
- Zakai, Mohammad Saeed; Hasani, Mohammad Hossein; (2015), Typology of social media users, social and cultural strategy publication, Tehran. [In Persian]
- Zakai, Mohammad Saeed; and Hamedani, Mateen, (2015), Korean Wave in Iran: Motives and Effects of Iqbal's Popular Culture in Iran, New Media Studies Journal, No. 3. [In Persian]